

УДК 327.8:339.92(477:430)

JEL Classification F 02, F 52, F 53, H 56

Владислава Шевчук, к.е.н., доцент

(доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, Національний транспортний університет)

ORCID ID 0000-0001-7121-598X

Пивоварова Анжеліка

(здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Національний транспортний університет)

УКРАЇНА – НІМЕЧЧИНА: ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ

У статті досліджено трансформацію стратегічного партнерства між Україною та Федеративною Республікою Німеччиною в контексті реалізації національних інтересів України на сучасному етапі глобальної політичної, економічної та безпекової турбулентності. Наголошено, що загострення міжнародної конкуренції, порушення норм міжнародного права та російська військова агресія зумовили необхідність переосмислення ролі України в європейському просторі та визначення пріоритетів її зовнішньої політики. Обґрунтовано, що партнерство з Німеччиною є ключовим чинником забезпечення політичної стабільності, енергетичної безпеки, технологічної модернізації та інтеграції України до європейського економічного простору. Для досягнення поставленої мети використано низку загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема метод логічного абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, економічна компаративістика, системно-структурний метод.

Українсько-німецька співпраця і взаємодія розглянуті через положення реалістичної теорії міжнародних відносин, ліберальної парадигми, конструктивістського підходу до міжнародних відносин та неоінституціоналізму. На основі аналізу чинних форматів і напрямків українсько-німецької співпраці, виявлено їх фрагментарний і переважно реактивний характер, що обмежує потенціал стратегічної взаємодії.

Запропоновано концептуальну модель нового рівня партнерства, яка базується на принципах інституційної стабільності, інноваційної інтеграції, взаємної безпекової відповідальності та гуманітарної солідарності.

Визначено, що запропонована концептуальна модель стратегічної взаємодії має потенціал стати фундаментом нової системи українсько-німецьких відносин, орієнтованої на довгострокову синергію політичних, економічних і наукових інтересів обох держав. Результати дослідження мають теоретичне й практичне значення для формування концепції національної безпеки України, удосконалення інституційних механізмів зовнішньої політики та розроблення стратегічних програм європейської інтеграції.

Ключові слова: стратегічне партнерство, національні інтереси, зовнішня політика, інтеграція, концептуальна модель стратегічного партнерства, реалістична теорія міжнародних відносин, ліберальна парадигма, конструктивістський підхід до міжнародних відносин, неоінституціоналізм.

© Шевчук В.О., Пивоварова А.О., 2025

Постановка проблеми. В умовах радикальних змін у системі міжнародних відносин, спричинених порушенням принципів міжнародного права, ескалацією воєнних конфліктів та посиленням глобальної конкуренції між центрами сили, перед Україною постала потреба у чітко визначеній та науково обґрунтованій концепції реалізації національних інтересів. Відсутність комплексної стратегії формування зовнішньополітичних пріоритетів значною мірою обмежує можливості держави в реалізації власного потенціалу на міжнародній арені. Особливого значення це набуває у відносинах із Федеративною Республікою Німеччиною – одним із провідних суб'єктів європейського економіко-інституційного простору, який відіграє ключову роль у формуванні позицій Європейського Союзу щодо питань безпеки, енергетики та інтеграції України. Попри наявність значної кількості викликів, Німеччина продовжує залишатися однією з найважливіших і найвпливовіших держав у глобальній економіці. Країна має потужний експортний потенціал, розвинену інноваційну систему, високий рівень технологічності промисловості та стабільну економічну політику [8]. Після 2014 року, а особливо після початку повномасштабної агресії Російської Федерації у 2022 році, українсько-німецьке партнерство набуло стратегічного характеру, однак залишається концептуально неструктурованим і недостатньо інституціоналізованим.

Наявні форми співпраці між Україною та Німеччиною часто мають реактивний, а не проактивний характер, тобто спрямовані переважно на реагування на кризові ситуації, а не на довгострокове планування спільних стратегічних дій. Це знижує ефективність зовнішньополітичних ініціатив України та обмежує її можливості впливати на процес ухвалення рішень у європейських структурах.

Проблемним аспектом є також недостатня інституціоналізація українських інтересів у німецькому владно-експертному середовищі, що призводить до фрагментарності сприйняття України в німецькому публічно-інституційному дискурсі. Незважаючи на позитивну динаміку двосторонніх контактів, залишається неврегульованою проблема формування сталої інфраструктури партнерства – дорадчих органів, спільних аналітичних центрів, міжпарламентських форумів і механізмів політичної координації. Важливим є і те, що українсько-німецькі відносини часто розвиваються в межах економічної чи безпекової логіки, не охоплюючи культурний, науково-технологічний та ціннісний виміри співпраці. Відсутність інтегрованої стратегії ускладнює вироблення спільного бачення майбутньої європейської архітектури міжнародних відносин, у якій Україна повинна відігравати активну роль.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика стратегічного партнерства України з Федеративною Республікою Німеччиною є предметом активного наукового обговорення як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі. В працях простежуються спроби теоретичного осмислення природи та механізмів двосторонньої співпраці, а також практичних аспектів взаємодії в умовах російсько-української війни. Насамперед, у спеціальних дослідженнях на державних і аналітичних платформах розглядається концепція стратегічних партнерств як інтегрованого механізму зовнішньої політики. Так, К. Ю. Величко та О. Д. Рачкован [1] здійснюють класифікацію підходів до стратегічного партнерства та аналізують його роль як інструмента забезпечення національної безпеки в умовах сучасних викликів міжнародній системі. Також розглядають політичні, економічні і соціальні аспекти цієї форми взаємодії в контексті глобалізаційних процесів.

Дослідження М. Неллес [17] підкреслює, що відносини між Україною та Німеччиною пережили якісний розвиток після російського вторгнення 2022 року, включно з істотним збільшенням фінансової та військової підтримки Берліна. Значна частина допомоги була спрямована на сектор оборони та безпеки, що робить співпрацю не лише політичним, але й стратегічно важливим елементом для забезпечення стабільності у Східній Європі.

У наукових публікаціях також висвітлюється роль внутрішніх чинників у формуванні зовнішньої політики німецького уряду. Так, дослідження Р. Н. Ніса [18] демонструє, як зміна

громадської думки та медіа-тиск вплинули на ухвалення рішення Берліна щодо надання військової допомоги Україні, що є важливим для розуміння динаміки формування політичних рішень у партнерстві.

Аналітичні матеріали німецьких інститутів безпеки також підтверджують необхідність перегляду традиційних концепцій зовнішньої політики ФРН у відповідь на нову реальність. Наприклад, стратегічний аналіз SWP (Stiftung Wissenschaft und Politik) [19] звертає увагу на вплив війни на позицію Німеччини щодо безпеки Європи та на шляхи адаптації її зовнішньої політики в умовах тривалої конфронтації з Росією.

Т. Бунде [11] аналізує, як вторгнення в Україну піддало трансформації традиційні уявлення про роль Берліна на світовій арені, спричинивши переоцінку пріоритетів у сфері оборони та міжнародної солідарності.

Важливо, що у міжнародному контексті останніми роками активно обговорюються також інституційні ініціативи щодо формалізації довгострокових безпекових домовленостей між Україною та окремими європейськими країнами, включно з Німеччиною [15].

Досліджуються також напрями співпраці між Україною і Німеччиною, якими є політична взаємодія, торговельно-економічне та енергетичне співробітництво, співробітництво у сфері наукових досліджень та інновацій, зокрема в галузях інформаційних технологій, біотехнологій та медицини, культурні обміни та освітні ініціативи [9; 16].

Таким чином, аналіз останніх публікацій свідчить про поступове формування цілісного академічного нарративу щодо українсько-німецького партнерства: від теоретичних моделей і визначення ролі стратегічних форм співпраці до практичних аспектів реалізації політичної, економічної, безпекової і суспільної взаємодії. Разом з тим, залишається потреба у міждисциплінарних дослідженнях, що поєднують політичний і економічний аналіз у межах єдиної стратегії зовнішньої політики. У науковому сенсі проблема полягає у браку комплексних досліджень, що поєднували б аналіз політичних, економічних та гуманітарних чинників реалізації українських інтересів у Німеччині. Більшість праць присвячені або зовнішньополітичним аспектам відносин, або економічному співробітництву, однак відсутній інтеграційний підхід, який дозволив би розглядати ці процеси як частину єдиної системи реалізації національної стратегії України. Враховуючи це, постає потреба у розробці нової концептуальної моделі стратегічного партнерства Україна – Німеччина, заснованої на принципах взаємної вигоди, безпекової солідарності та інноваційної інтеграції. Така модель має передбачати не лише політичну взаємодію, а й розвиток наукових, технологічних, культурних та інформаційних зв'язків, які здатні забезпечити стійкість двосторонніх відносин у довгостроковій перспективі. Таким чином, постає комплексна наукова проблема, яка полягає у визначенні змісту, структури та механізмів реалізації національних інтересів України у відносинах із Федеративною Республікою Німеччиною. Її вирішення передбачає поєднання теоретико-концептуального аналізу зовнішньополітичних процесів із розробленням практичних інституційних інструментів, здатних забезпечити системність та результативність стратегічної взаємодії двох держав.

Мета статті полягає в дослідженні трансформації стратегічного партнерства між Україною та Федеративною Республікою Німеччиною в контексті реалізації національних інтересів України на сучасному етапі глобальної політичної, економічної та безпекової турбулентності та розробці нової концептуальної моделі українсько-німецької стратегічної взаємодії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Визначена проблема відсутності комплексного підходу до формування та реалізації національних інтересів України у відносинах із Федеративною Республікою Німеччиною зумовлює необхідність розроблення нової парадигми стратегічної взаємодії. Її сутність полягає у переході від ситуативного реагування на політичні виклики до системного планування двосторонньої співпраці,

заснованої на довгострокових пріоритетах, інституційній стабільності та інноваційній динаміці.

У сучасній системі міжнародних відносин стратегічні партнерства дедалі більше розглядаються не лише як форма політичної кооперації, а як механізм довгострокової взаємозалежності, що поєднує держави на основі спільних інтересів, інституційних норм та ціннісних орієнтирів. Формування стратегічного партнерства між Україною та Федеративною Республікою Німеччиною потребує міждисциплінарного теоретико-методологічного осмислення, яке дозволяє інтегрувати політичні, економічні, безпекові та гуманітарні компоненти співпраці в єдину аналітичну систему.

Згідно з положеннями реалістичної школи міжнародних відносин (Г. Моргентау, К. Уолтц, Дж. Міршаймер), держава виступає головним актором у міжнародній системі, а її поведінку визначає прагнення до виживання, сили й безпеки. У цьому контексті стратегічне партнерство Україна-Німеччина можна трактувати як асиметричний союз, покликаний забезпечити військово-політичну стійкість слабшої сторони – України – через підтримку сильнішого партнера – Німеччини, яка є провідним актором у європейській системі безпеки.

Відповідно до логіки «балансу сил», партнерство виконує роль засобу стримування агресора – Російської Федерації, оскільки через німецький політичний і економічний потенціал Україна отримує доступ до ресурсів, які зміцнюють її обороноздатність. Це підтверджується даними Федерального уряду ФРН: лише у 2024 році обсяг німецької військової допомоги Україні перевищив 7,1 млрд євро, включно з системами ППО IRIS-T SLM і танками Leopard 2A6 [12; 14]. На кінець 2025 року уряд Німеччини виділив 40 млрд євро військової допомоги [16]. Таким чином, із позиції реалізму, стратегічне партнерство є інструментом виживання держави у ворожому середовищі та способом забезпечення національного суверенітету через зовнішню підтримку.

Ліберальна парадигма (Р. Кеогейн, Дж. Най, Е. Морісон) виходить із припущення, що міжнародна система не є суто анархічною, а держави здатні до кооперації через інституції, які мінімізують трансакційні витрати та сприяють передбачуваності поведінки. У цьому контексті стратегічне партнерство Україна-Німеччина варто розглядати як інституційно врегульовану систему взаємодії, засновану на договорах, спільних програмах та багаторівневих механізмах координації. Прикладами є:

1. Energy Partnership Ukraine – Germany (2020) – міжурядовий формат співпраці у сфері відновлюваної енергетики та енергоефективності [13];

2. Меморандум про співпрацю у сфері цифровізації (2022) – домовленість між Міністерством цифрової трансформації України та Федеральним міністерством внутрішніх справ Німеччини щодо обміну досвідом модернізації та цифровізації уряду й державного сектору [7];

3. Міжурядовий договір про науково-технологічну співпрацю України й Німеччини (2024) – двостороння співпраця Міністерства освіти і науки України і Міністерства освіти і наукових досліджень Німеччини, що охоплюватиме обмін експертами для реалізації спільних науково-технічних програм; участь у міжнародних проєктах, організацію спільних наукових конференцій, семінарів і симпозіумів; створення і спільне використання інноваційних структур; підтримку програм вищої освіти та розвиток партнерських відносин між університетами обох країн [6];

4. Декларація про наміри (Declaration of Intent) щодо підтримки реформ ринку праці через програму JobConnect (2025) – програма, зосереджена на підтримці реформ ринку праці у взаємозв'язку із соціальною політикою, посиленні інституційної спроможності та підвищенні ефективності використання публічних ресурсів. Сам проєкт JobConnect спрямований на підтримку соціально-економічного розвитку України та її шляху до європейської інтеграції. З 2026 року Уряд Німеччини підтримає реалізацію програми JobConnect із внеском у 10 млн євро [4];

5. Угода про співпрацю у сфері цифровізації оборонного сектору на 2026-2028 роки (2025) – співпраця між Міністерством оборони України та Федеральним міністерством оборони Німеччини, що передбачає фінансову підтримку ключових проєктів – DELTA, Армія+, Резерв+ та інших проєктів цифрової трансформації Збройних Сил України [5].

Інституціоналізація партнерства, таким чином, сприяє зменшенню політичних ризиків, створює умови для постійного діалогу й підвищує стійкість двосторонніх відносин навіть у періоди політичної турбулентності. Ліберальна теорія дозволяє пояснити, чому партнерство між Україною та Німеччиною поступово переходить від «реактивного» до «системного» рівня – від кризової допомоги до сталого політико-економічного альянсу.

Конструктивістський підхід до міжнародних відносин (А. Вендт, М. Барнетт, Т. Ріссе) наголошує, що зовнішня політика держав формується не лише матеріальними інтересами, а й соціальними уявленнями, цінностями, ідентичностями. У цьому сенсі стратегічне партнерство Україна-Німеччина має ціннісно-гуманітарне підґрунтя.

Після 2014 року відбулося переосмислення українсько-німецьких відносин: якщо раніше Німеччина сприймала Україну як «периферійного партнера Східної політики», то після 2022 року – як суб'єкта, що захищає європейські цінності свободи і демократії. Саме цей зсув у сприйнятті створив основу для «ціннісного партнерства», у якому політична підтримка доповнюється гуманітарною солідарністю, культурною інтеграцією та спільними освітніми програмами. У цьому контексті важливою складовою є культурна дипломатія, зокрема діяльність Українського інституту у Берліні, спільних програм DAAD і Goethe-Institut. Конструктивістський підхід пояснює, чому стратегічне партнерство між Україною та Німеччиною розвивається не лише на рівні держав, а й у площині «суспільств» – через формування спільного уявлення про європейську ідентичність.

Неоінституціоналізм пропонує розглядати партнерство як адаптивну систему, що розвивається під впливом зовнішніх викликів і внутрішніх реформ. Україна й Німеччина демонструють приклад такої еволюційної взаємодії, де інституційна структура співпраці змінюється відповідно до геополітичного контексту. Після початку повномасштабної війни у 2022 році партнерство змінилося від «економічного» до «стратегічного»: до політичного діалогу додалися безпекові гарантії, енергетична інтеграція, цифрова співпраця. Неоінституціоналізм дозволяє інтерпретувати це як перехід від горизонтальної до вертикальної інтеграції, коли двостороння взаємодія набуває рис напівнаднаціональної системи управління, подібної до європейських форматів.

Таке бачення відповідає сучасним підходам ЄС до «диференційованої інтеграції», коли країни-партнери, що не є членами Європейського Союзу, поступово інтегруються у спільні політики через двосторонні інституційні рамки. У випадку України, партнерство з Німеччиною може розглядатися як модель попереднього етапу до вступу до ЄС.

Вирішення проблеми потребує насамперед інституціоналізації партнерства, що передбачає створення сталої платформи координації зовнішньополітичних ініціатив між урядами двох держав. На практиці це реалізується через створення Ukrainian-German Strategic Dialogue Council, яку у 2024 році започатковано за участю МЗС України, Федерального міністерства закордонних справ Німеччини та Європейської служби зовнішніх дій. Такий формат забезпечує регулярність політичних консультацій, узгодження спільних позицій на самітах ЄС і координацію донорської допомоги. Ефективність партнерства значною мірою визначається інституційною симетрією – здатністю сторін забезпечувати паритет у прийнятті рішень і втіленні спільних проєктів. Тому запровадження постійного секретаріату або координаційного центру при Кабінеті Міністрів України є необхідним кроком для стабілізації діалогу.

Важливим елементом сучасної енергетичної співпраці є системна підтримка та партнерська взаємодія між Україною та Німеччиною. Німеччина здійснила суттєвий фінансовий внесок до Фонду енергетичної підтримки України, загальний обсяг якого перевищує 100 млн

євро, залишаючись одним із ключових донорів у сфері відновлення української енергетичної інфраструктури. Залучені ресурси спрямовуються на реалізацію масштабних робіт з відновлення та модернізації енергетичних об'єктів, що за своїми обсягами та складністю є безпрецедентними в історії енергетичного сектору України. Поряд із фінансовою допомогою, Німеччина надає матеріально-технічну підтримку, зокрема шляхом передачі спеціалізованої техніки – 30 автовишок для потреб операторів систем розподілу електроенергії. Це сприяє підвищенню оперативності аварійно-відновлювальних робіт, зміцненню стійкості електромереж та забезпеченню безперервності електропостачання в умовах підвищених ризиків [2].

Німецько-українське енергетичне партнерство виступає не лише інструментом поточної підтримки, а й прикладом стратегічної міждержавної кооперації, спрямованої на формування передумов сталого відновлення енергетичної галузі. Заснована на принципах концепції Net-Zero, співпраця орієнтована на трансформацію енергетичної системи України шляхом широкого впровадження заходів з енергоефективності, електрифікації та розвитку низьковуглецевих технологій, що відповідає довгостроковим цілям екологічної безпеки та сталого економічного розвитку.

З огляду на зростаючу роль енергетичної безпеки як фундаментального елемента національних інтересів, доцільно створити нову модель партнерства у сфері «зеленої» енергетики та декарбонізації економіки. Україна має потенціал стати одним із ключових постачальників зеленого водню та біоенергії до ЄС, тоді як Німеччина може забезпечити фінансування, технології та стандарти якості. Реалізація спільних проєктів у сфері виробництва водню, розвитку енергетичної інфраструктури та екологічної модернізації промисловості стане стратегічним кроком у зміцненні енергетичного партнерства між державами.

В лютому 2023 року Україна та Європейський Союз підписали Меморандум про стратегічне партнерство у сфері водню та синтетичних газів, адже в рамках плану REPowerEU Україна є невід'ємною частиною майбутньої водневої енергетики ЄС. Асоціація Hydrogen Europe в рамках ініціативи 2×40 ГВт до війни передбачала будівництво в Україні 9,8 ГВт електролізерів для виробництва «зеленого» водню. За оцінками Європейської комісії, до 2030 року в Україні могло бути створено 1,8 ГВт потужностей для виробництва близько 1 млн тонн «зеленого» аміаку (для внутрішнього ринку) та 8 ГВт потужностей з виробництва «зеленого» водню (для експорту до ЄС) [3].

Крім енергетики, особливо перспективним є напрям технологічної кооперації. У межах розвитку українсько-німецького цифрового співробітництва важливе місце посідає Digital Europe Programme (2021-2027), спрямована на формування спільного європейського цифрового простору шляхом розвитку високопродуктивних обчислень, штучного інтелекту, кібербезпеки, передових цифрових навичок та впровадження цифрових технологій у ключові сектори економіки. Участь України в цій програмі як асоційованої держави відкриває можливості для поглиблення технологічної кооперації з Німеччиною, залучення фінансування для цифрової модернізації та інтеграції українських наукових установ, стартапів і підприємств у європейські інноваційні мережі. Водночас співпраця в межах Digital Europe сприяє посиленню інституційної спроможності України, трансферу цифрових технологій і наближенню національної цифрової політики до стандартів ЄС, що є важливою передумовою сталого економічного відновлення та довгострокового розвитку.

Після підписання у лютому 2024 року 10-річної Угоди про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Федеративною Республікою Німеччина та Україною (Agreement on security cooperation and long-term support between the Federal Republic of Germany and Ukraine) [10] Берлін став другим після Лондона партнером, який закріпив юридично зобов'язальні гарантії довгострокової військової допомоги. Документ передбачає постачання бронетехніки, ППО, систем спостереження, а також спільну підготовку

українських військових на території Німеччини. Співпраця у сфері оборонних технологій має перейти від «постачальницької моделі» до формату спільного виробництва, розроблення та інноваційного партнерства. Такий підхід уже реалізується в межах програми EU Defence Industrial Reinforcement Scheme (EDIRPA), де Україна та Німеччина беруть участь у коопераційних проєктах із кібербезпеки, протидії безпілотним системам і захисту критичної інфраструктури. Для Німеччини така кооперація означає посилення технологічної спроможності європейської оборонної індустрії та адаптацію інновацій до реальних умов сучасних воєнних загроз, тоді як для України – формування основ довгострокової оборонної та технологічної стійкості в контексті європейської безпекової архітектури.

У контексті безпеки та оборони концептуальним напрямом має стати розбудова довготривалої системи співпраці, що охоплюватиме спільні дослідження в галузі оборонних технологій, кіберзахисту, протидії гібридним загрозам. Спільна розробка оборонних проєктів та обмін досвідом між оборонно-промисловими комплексами України та Німеччини створять умови для інтеграції нашої держави в європейську безпекову архітектуру. Окреме місце у концепції стратегічного партнерства посідає гуманітарний та культурний вимір. Саме через культурну дипломатію формується тривалий образ держави, її ідентичність та сприйняття в суспільстві іншої країни. Тому доцільним є посилення присутності України у німецькому культурному та академічному середовищі через створення спільних освітніх програм, дослідницьких інститутів і культурних центрів. Це сприятиме поглибленню міжлюдських контактів, розширенню інтелектуальних зв'язків і зміцненню основ довіри між суспільствами двох держав.

Загалом, концептуальна модель стратегічної українсько-німецької взаємодії має ґрунтуватися на поєднанні політичної відповідальності, економічної взаємозалежності та гуманітарної взаємодопомоги. Такий підхід дозволить не лише забезпечити ефективну реалізацію національних інтересів України, але й перетворити двосторонні відносини на стабільний елемент нової європейської системи безпеки й розвитку.

Реалізація зазначених концептуальних засад потребує практичних механізмів, які відповідали б сучасним викликам міжнародного середовища та тенденціям цифрової трансформації. Перспективним напрямом поглиблення українсько-німецького співробітництва могло б стати створення інтегрованої координаційної платформи, яка б забезпечувала системну взаємодію між органами державної влади, бізнес-структурами, оборонно-промисловими підприємствами, науковими установами та цифровими інноваційними екосистемами двох країн. Така платформа стала б основою для електронного документообігу, координації спільних проєктів, обміну аналітичними матеріалами й моніторингу виконання міждержавних домовленостей.

Другим напрямом упровадження інновацій у межах українсько-німецького стратегічного партнерства може розглядатися формування спільного фонду підтримки енергетичних і технологічних стартапів, орієнтованого на поєднання науково-дослідного потенціалу українських інституцій із виробничими та інвестиційними можливостями німецьких промислових партнерів. Його діяльність потенційно сприятиме розвитку водневих технологій, енергоефективних виробництв і залученню інвестицій у сферу екологічної модернізації. Водночас, участь України в європейських енергетичних програмах посилить її інтеграцію до спільного енергетичного простору ЄС та зміцнить її позиції як надійного партнера в сфері енергетичної безпеки.

З метою розвитку людського капіталу доцільним видається створення мережі освітньо-наукових центрів на базі провідних університетів Німеччини. Такі центри забезпечуватимуть реалізацію програм подвійних дипломів, спільних досліджень та освітніх проєктів, спрямованих на відбудову України. Академічне партнерство такого формату потенційно здатне сприяти інтеграції української науки й освіти до європейського інтелектуального

простору, а також формуванню спільних дослідницьких мереж у пріоритетних для обох країн сферах.

Не менш перспективним напрямом може розглядатися гуманітарно-культурна складова співпраці, метою якої є довгострокова популяризація української культури, мистецтва, мови та цінностей у німецькому суспільстві. Реалізація такої програми могла б передбачити проведення культурних форумів, виставок, кінопроектів, освітніх кампаній, що формуватимуть стійке позитивне сприйняття України як сучасної європейської держави з власною культурною ідентичністю. У сукупності зазначені ініціативи можуть розглядатися як елементи інноваційної системи партнерства Україна-Німеччина, де політичні, наукові, економічні та культурні компоненти взаємодіють як складові єдиного системного простору. Такий підхід дозволяє реалізувати національні інтереси України не лише через традиційні дипломатичні механізми, а й через інструменти “м’якої сили”, знань, інновацій, академічної співпраці і спільного розвитку.

Запропоновані інноваційні напрями не лише конкретизують шляхи розв’язання проблеми, окресленої у дослідженні, але й створюють підґрунтя для переходу українсько-німецьких відносин на якісно новий рівень – рівень стратегічного партнерства, заснованого на довірі, взаємоповазі та спільній відповідальності за майбутнє європейського простору.

Висновки та пропозиції. Узагальнюючи результати дослідження, варто наголосити, що формування та реалізація національних інтересів України у взаєминах із Федеративною Республікою Німеччиною є складовою ширшого процесу переосмислення ролі України в системі європейської політики та безпеки. Стратегічне партнерство з Німеччиною має стати не лише засобом зовнішньополітичної підтримки, а й механізмом внутрішнього розвитку, модернізації економіки, зміцнення енергетичної незалежності та посилення міжнародної суб’єктності держави. Реалізація запропонованих концептуальних положень відкриває можливості для побудови цілісної системи українсько-німецької взаємодії, заснованої на інституційній стабільності, спільних цінностях і технологічній взаємозалежності. У цьому контексті Україна має потенціал стати не лише реципієнтом допомоги, а рівноправним партнером у розбудові нової європейської безпекової та економічної системи, де її інтереси будуть інтегровані у спільну парадигму розвитку демократичної Європи.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Величко К.Ю., Рачкован О.Д.* Стратегічне партнерство України: концептуальні основи та сучасні реалії. *Економічний простір*. 2025. № 198. С. 15-22. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.15-22>
2. *Гардус М.* Німецько-українське енергетичне партнерство: шлях до сталого відновлення. 29.10.23. URL: <https://razomwestand.org/ua/article/nimetsko-ukrayinske-enerhetychne-partnerstvo-shlyakh-do-staloho-vidnovlennya>
3. *Наявні потужності та потенціал експорту «зеленого» водню з України до ЄС.* 20 січня 2022. URL: <https://ua-energy.org/uk/posts/naiavni-potuzhnosti-ta-potentsial-eksportu-zelenoho-vodniu-z-ukrainy-do-yes>
4. *Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України.* URL: <https://me.gov.ua>
5. *Офіційний сайт Міністерства оборони України.* URL: <https://mod.gov.ua>
6. *Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.* URL: <https://mon.gov.ua>
7. *Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України.* URL: <https://thedigital.gov.ua>
8. *Шевчук В.О., Дабіжа О.Ю.* Виклики міжнародного бізнесу Німеччини в умовах трансформації глобальної економіки. *Сучасні виклики та сталий розвиток економіки і бізнесу*: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (11 грудня 2025 року). Запоріжжя: ТДАТУ, 2025.
9. *Шевчук В.О., Машовець А.О.* Напрями і перспективи розвитку співробітництва між Україною та Німеччиною. *Особливості інтеграції країн у світовий економічний та політико-правовий простір*: Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, 15 грудня 2023 р. / За заг. ред. д.е.н., проф. О.В. Булатової. Київ: МДУ, 2023. С. 89-92. URL: <https://lnk.ua/5V1RYnZNd>
10. *Agreement on security cooperation and long-term support between the Federal Republic of Germany and Ukraine.* Federal Government of Germany. Berlin, 2024. URL:

<https://www.bundesregierung.de/resource/blob/998352/2261062/d84fa168bdd3747913c4e8618bd196af/2024-02-16-ukraine-sicherheitsvereinbarung-eng-data.pdf>

11. Bunde T. Zeitenwende as a foreign policy identity crisis: Germany and the travails of adaptation after Russia's invasion of Ukraine. *The British Journal of Politics and International Relations*. November 2025. Vol. 27, No. 4. Pp. 1223-1246. DOI: <https://doi.org/10.1177/13691481241311568>

12. Die Bundesregierung. URL: <https://www.bundesregierung.de/breg-de>

13. Energy Partnership Ukraine – Germany. URL: <https://energypartnership-ukraine.org/>

14. Germany and Ukraine: bilateral relations. Federal Foreign Office of Germany. 2024. URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/aussenpolitik/laenderinformationen/ukraine-node/ukraine-228182>

15. Germany signs agreement to strengthen the Ukrainian economy. 12 June 2024. URL: <https://www.bundeswirtschaftsministerium.de/Redaktion/EN/Pressemitteilungen/2024/06/20240612-germany-signs-agreement-to-strengthen-the-ukrainian-economy.html>

16. Germany stands firmly by the side of the people in Ukraine. 2025. URL: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/aussenpolitik/laenderinformationen/ukraine-node/ukraine-solidarity-2513994>

17. Nelles M. From Friendly Disinterest to Strategic Partnership?: German-Ukrainian Relations Since the Full-Scale Russian Invasion. *German Politics & Society*. 2024. Vol. 42(2). Pp. 38-58. DOI: 10.3167/gps.2024.420203

18. Nisa R.N. The Role of Public Opinion in Changing the Direction of German Foreign Policy During the Russia-Ukraine Crisis. *Triwikrama: Jurnal Ilmu Sosial*. 2025. Vol. 11, No. 3. Pp. 11-20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16787483>

19. Stiftung Wissenschaft und Politik. URL: <https://www.swp-berlin.org/>

REFERENCES

1. Velychko, K.Yu., Rachkovan, O.D. (2025). "Stratehichne partnerstvo Ukrainy: kontseptualni osnovy ta suchasni realii" [Strategic Partnership of Ukraine: Conceptual Foundations and Modern Realities]. *Ekonomichnyi prostir*, 198, 15-22. (in Ukrainian). DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.198.15-22>

2. Hardus, M. (2023). "Nimetsko-ukrainske enerhetychne partnerstvo: shliakh do staloho vidnovlennia" [German-Ukrainian Energy Partnership: The Path to Sustainable Renewal], available at: <https://razomwestand.org/ua/article/nimetsko-ukrayinske-enerhetychne-partnerstvo-shlyakh-do-staloho-vidnovlennya>

3. Naiavni potuzhnosti ta potentsial eksportu «zelenoho» vodniu z Ukrainy do YeS [Available capacities and potential for export of "green" hydrogen from Ukraine to the EU], available at: <https://ua-energy.org/uk/posts/naiavni-potuzhnosti-ta-potentsial-eksportu-zelenoho-vodniu-z-ukrainy-do-yes>

4. Ministerstvo ekonomiky, dovkillia ta silskoho hospodarstva Ukrainy, available at: <https://me.gov.ua>

5. Ministerstvo oborony Ukrainy, available at: <https://mod.gov.ua>

6. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, available at: <https://mon.gov.ua>

7. Ministerstvo tsyfrovoy transformatsii Ukrainy, available at: <https://thedigital.gov.ua>

8. Shevchuk, V.O., Dabizha, O.Yu. (2025). "Vykylyky mizhnarodnoho biznesu Nimechchyny v umovakh transformatsii hlobalnoi ekonomiky" [Challenges of international business in Germany in the context of the transformation of the global economy]. *Suchasni vykylyky ta stalyy rozvytok ekonomiky i biznesu: materialy II Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. Zaporizhzhia: TDATU. (in Ukrainian)

9. Shevchuk, V.O., Mashovets, A.O. (2023). "Napriamy i perspektyvy rozvytku spivrobotnytstva mizh Ukrainoiu ta Nimechchynoiu" [Directions and prospects for the development of cooperation between Ukraine and Germany]. *Osoblyvosti intehratsii krain u svitovyi ekonomichnyi ta polityko-pravovyi prostir: Materialy X Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (pp. 89-92). Kyiv: MDU, available at: <https://lnk.ua/5V1RYnZNd>

10. Agreement on security cooperation and long-term support between the Federal Republic of Germany and Ukraine (2024), available at: <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/998352/2261062/d84fa168bdd3747913c4e8618bd196af/2024-02-16-ukraine-sicherheitsvereinbarung-eng-data.pdf>

11. Bunde, T. (2025). Zeitenwende as a foreign policy identity crisis: Germany and the travails of adaptation after Russia's invasion of Ukraine. *The British Journal of Politics and International Relations*, 27(4), 1223-1246. DOI: <https://doi.org/10.1177/13691481241311568>

12. Die Bundesregierung, available at: <https://www.bundesregierung.de/breg-de>

13. Energy Partnership Ukraine – Germany, available at: <https://energypartnership-ukraine.org/>

14. Germany and Ukraine: bilateral relations. Federal Foreign Office of Germany (2024), available at: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/aussenpolitik/laenderinformationen/ukraine-node/ukraine-228182>

15. Germany signs agreement to strengthen the Ukrainian economy (2024), available at: <https://www.bundeswirtschaftsministerium.de/Redaktion/EN/Pressemitteilungen/2024/06/20240612-germany-signs-agreement-to-strengthen-the-ukrainian-economy.html>

16. Germany stands firmly by the side of the people in Ukraine (2025), available at: <https://www.auswaertiges-amt.de/en/aussenpolitik/laenderinformationen/ukraine-node/ukraine-solidarity-2513994>
17. Nelles, M. (2024). From Friendly Disinterest to Strategic Partnership?: German-Ukrainian Relations Since the Full-Scale Russian Invasion. *German Politics & Society*, 42(2), 38-58. DOI: 10.3167/gps.2024.420203
18. Nisa, R.N. (2025). The Role of Public Opinion in Changing the Direction of German Foreign Policy During the Russia-Ukraine Crisis. *Triwikrama: Jurnal Ilmu Sosial*, 11(3), 11-20. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16787483>
19. Stiftung Wissenschaft und Politik, available at: <https://www.swp-berlin.org/>

**Vladyslava Shevchuk, Candidate of Sciences (Economics), Docent
(Associate Professor at the Department of Theoretical and Applied Economics, National Transport University)**

**Anzhelika Pyvovarova
(Student of the First (bachelor's) level of Higher Education, National Transport University)**

UKRAINE – GERMANY: TRANSFORMATION OF STRATEGIC PARTNERSHIP IN THE CONTEXT OF REALIZING UKRAINE'S NATIONAL INTERESTS

The article examines the transformation of the strategic partnership between Ukraine and the Federal Republic of Germany in the context of the realization of Ukraine's national interests at the current stage of global political, economic and security turbulence. It is emphasized that the intensification of international competition, violation of international law and Russian military aggression have necessitated a rethinking of Ukraine's role in the European space and the definition of its foreign policy priorities. It is substantiated that the partnership with Germany is a key factor in ensuring political stability, energy security, technological modernization and integration of Ukraine into the European economic space. To achieve the set goal, a number of general scientific and special research methods were used, in particular the method of logical abstraction, analysis and synthesis, induction and deduction, economic comparability, and the system-structural method.

Ukrainian-German cooperation and interaction are considered through the provisions of the realist theory of international relations, the liberal paradigm, the constructivist approach to international relations and neo-institutionalism. Based on the analysis of the current formats and directions of Ukrainian-German cooperation, their fragmentary and predominantly reactive nature was revealed, which limits the potential of strategic interaction.

A conceptual model of a new level of partnership is proposed, which is based on the principles of institutional stability, innovative integration, mutual security responsibility and humanitarian solidarity.

It is determined that the proposed conceptual model of strategic interaction has the potential to become the foundation of a new system of Ukrainian-German relations, focused on long-term synergy of political, economic and scientific interests of both states. The results of the study have theoretical and practical significance for the formation of the concept of national security of Ukraine, the improvement of institutional mechanisms of foreign policy and the development of strategic programs of European integration.

Keywords: *strategic partnership, national interests, foreign policy, integration conceptual model of strategic partnership, realist theory of international relations, liberal paradigm, constructivist approach to international relations, neo-institutionalism.*

Стаття прийнята до друку 15 жовтня 2025 року